

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö/ Kuntoutuksen uudistamiskomitea

Kannanotto: Kansaneläkelaitoksen korvaama kuntoutuspsykoterapia tulee säilyttää ja sitä tulee kehittää

Mielenterveysongelmat ovat merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden syy, ja niiden vuoksi maksetaan entistä enemmän sairauspäivärahoja ja menetetään työpäiviä (Kela). Vanhempien mielenterveysongelmat vaikuttavat lasten mielenterveyteen, ja lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovatkin lisääntyneet. Myös lasten ja nuorten huostaanottojen määrä on kasvanut. Varsinkin pienten lasten sijoitusten taustalla ovat usein vanhempien ongelmat, suurimpana yksittäisenä syynä vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat. (THL)

Psykoteraapian vaikuttavuudesta eri ikäisten mielenterveysongelmien hoidossa ja kuntoutuksessa on vankkaa tutkimuksellista näyttöä (Psykoteraapian konsensus-lausuma, Suomalainen lääkärisseura Duodecim ja Suomen Akatemia.

(<http://www.terveysportti.fi/kotisivut/docs/f1474374480/lausuma06.pdf>)

Kelan kuntoutuspsykoterapiat vastaavat tällä hetkellä noin puolta Suomessa annettavasta psykoterapiasta. Kelan kuntoutuspsykoterapia on erittäin tuloksellista: Kelan rekisteriseurannan mukaan noin 75 prosenttia kuntoutujista on täysin työ- tai opiskelukykyisiä kuntoutuksen päättyessä. Suurin osa kuntoutukseen osallistujista jatkaa työtä ja opiskelua myös kuntoutuksen aikana.

Sote-ratkaisun yhteydessä eräät sairaanhoitopiirit ovat esittäneet Kelan kuntoutuspsykoteraapian lakkauttamista ja sen varojen siirtoa jatkossa maakuntien ostopalvelurahoiksi. Myös Eduskunnan mielenterveyspoliittisen neuvottelukunnan kannanottoa siitä, että psykoterapiaa tulisi järjestää jatkossa myös perustasolla, on paikoin tulkittu siten, että se tarkoittaisi keskitetyn Kelan kuntoutuspsykoteraapian lakkauttamista. Kuntoutuspsykoteraapian järjestämisen lopetus ja resurssien hajottaminen 18 osaan tuhoaisi tulokselliseksi havaitun kuntoutuspsykoteraapian saatavuuden eikä vastaisi psykoterapian tarvitsijoiden ja terveys- ja kuntoutuspalvelujärjestelmän kehittämistarpeita.

Tällä hetkellä toimivan ja tulokselliseksi havaitun Kelan 16-67 -vuotiaiden kuntoutuspsykoteraapian ja myös alle 16-vuotiaita koskevan vaativan kuntoutuspsykoteraapian kokonaisuutta ei saa hajottaa, vaan sen tulee jatkua 1) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista annetun lain (566/2005 § 9 ja §11) mukaisesti, 2) siten kuin vuoden 2017 eläkeratkaisun yhteydessä syksyllä 2014 on sovittu ja 3) siten kuin sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Pirkko Mattila on eduskunnalle antamassaan vastauksessaan kirjalliseen kysymykseen kuntoutuspsykoteraapian rahoituksesta ilmoittanut. Kelan kuntoutuspsykoterapia mahdollistaa yhdenvertaisuuden ja valinnanvapauden.

1) Kuntoutuspsykoterapian lakisäätöinen perusta

Kelan kuntoutuspsykoterapialla on lakisäätöinen perusta eli Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista 566/2005, jossa kuntoutuspsykoterapia on lakiin ja tarpeeseen perustuvana kuntoutujan oikeus. Tämä kuntoutujan oikeus tuli voimaan vuoden 2011 alusta (§11 a-b). Tällöin haluttiin tietoisesti varmistaa kuntoutujan oikeus kuntoutuspsykoterapiaan keskitetyllä lainsäädännöllisellä ratkaisulla, koska kuntien, kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien tarjoamat kuntoutuspalvelut eivät toimineet tarpeenmukaisesti ja yhdenvertaisesti.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050566#L2P11a>

Saman lain § 9-10 säättävät vaativasta lääkinnällisestä kuntoutuksesta, joka sisältää myös psykoterapian järjestämisvelvollisuuden. Nämä säädökset ovat tulleet uudistettuna voimaan 1.1.2016.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050566#L2P9>

2) Vuoden 2017 eläkesopimus ja siihen liittyvä sitoumus kuntoutuspsykoterapian kehittämisestä

Vuoden 2017 eläkesopimuksen yhteydessä 26.9.2014 sovittiin kuntoutuspsykoterapian kehittämisestä. Vaikka sote-prosessi oli jo käynnissä, sovittiin nimenomaan Kelan järjestämän kuntoutuspsykoterapian kehittämisestä osana työurien pidentämiseen tähtääviä toimia. Sopimuksen kanssa olisi täysin ristiriidassa, jos Kelan järjestämä keskitetty kuntoutuspsykoterapia lakkautettaisiin ja sen järjestäminen siirrettäisiin maakuntien vastuulle.

http://www.elakeuudistus.fi/media/linkkitiedostot/elakesopimus-2017_allekirjoitettu-versio.pdf

Kelan kuntoutuspsykoterapian kehittäminen on erottamaton osa kyseistä sopimusta, johon on allekirjoituksellaan sitoutunut myös Suomen valtio. Kuntoutuspsykoterapian korvaustasoa on myös valtioneuvoston asetuksella nostettu sopimuksen mukaisesti 1.1.2016 alkaen, jotta kuntoutus olisi mahdollisimman monen saatavilla. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa 29.5.2015 on sitouduttu vuoden 2017 eläkesopimuksen toteuttamiseen kaikilta osin:

<http://valtioneuvosto.fi/sipilan-hallitus/hallitusohjelma>

3) Sosiaali- ja terveystieteiden ministerin kirjallinen vastaus eduskunnalle 11.11.2016

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Pirkko Mattila on eduskunnalle antamassaan vastauksessa kirjalliseen kysymykseen kuntoutuspsykoterapian rahoituksesta ilmoittanut, että hallituksella ei ole suunnitelmia Kelan kuntoutuspsykoterapian lakkauttamisesta – päinvastoin ministeri pitää ko. kuntoutusta tärkeänä ja hyvin toimivana.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_540+2016.pdf

Ministeri toteaa mm: ”Lakisäätöinen Kansaneläkelaitoksen korvaama kuntoutuspsykoterapia turvaa psykoterapiapalvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja siihen käytetyillä resursseilla vähennetään sairauspäivärahojen, työkyvyttömyyseläkkeiden ja muiden toimeentuloturvaetuuksien kustannuksia. Kuntoutuspsykoterapian merkitys kuntoutujien työ- ja toimintakyvyn tukemiselle ja työurien pidentämiselle nähdään keskeisenä, eikä suunnitelmia sen lakkauttamisesta ole.”

”Kuntoutuspsykoterapiaa korvataan kaikille sitä tarvitseville, kuntoutuspsykoterapian kohderyhmään kuuluville hakijoille ja korvauspäätöksestä on muutoksenhakuoikeus.”

Kelan nykyinen kuntoutuspsykoterapiajärjestelmä on sekä potilaiden oikeuksien että psykoterapian laadun valvonnan kannalta erittäin toimiva, tuloksellinen ja kustannustehokas järjestely. Näin poikkeuksellisen hyvin toimivaa kuntoutuskokonaisuutta ei ole perustelua hajottaa, vaan sitä tulee pikemminkin kehittää nykyisen lainsäädännön pohjalta.

Helsingissä 13.3.2017

Efpp Suomen kansallinen verkosto ry:n hallitus

Kirsi Huttula, puheenjohtaja
TtM, psyk.ett, psykoterapeutti VET,
psykoterapiakouluttaja, kuvataidepsykoterapeutti
kirsi.huttula@pp1.inet.fi

Marja Lindqvist, varapuheenjohtaja,
FM, psykologi, koulutuspsykoanalyttikko

Jukka Aaltonen
LKT, psykologian professori, emeritus

Sanna Aavaluoma
Psyk.esh, perhepsykoterapeutti VET
paripsykoterapeutti

Arja Huttunen
Sosiaalihuoltaja, psykoterapeutti VET

Kari Kaarento
PsL, psykoterapian erikoispsykologi,
koulutusryhmäpsykoanalyttikko

Taru Kaivola
Psyk.esh, ryhmäanalyttikko,
psykoterapeutti VET

Sirkku Saini-Sjöman
Elto, lasten ja nuorten ryhmäpsykoterapeutti

Efpp Suomen kansallinen verkosto ry:n sote-työryhmä

Jukka Aaltonen
LKT, psykologian professori, emeritus

Kirsi Huttula
TtM, psyk.ett, psykoterapeutti VET,
psykoterapiakouluttaja, kuvataidepsykoterapeutti

Johannes Lehtonen
LKT, psykiatrian professori, emeritus

Olavi Lindfors
PsT, dosentti, psykoterapeutti, -analyttikko

Anna-Liisa Roinisto-Dumell
VTM, HuK, psykologi,
psykoterapeutti VET, psykoterapiakouluttaja

Tuomo Tikkanen
PsL, erikoispsykologi, psykoterapeutti

EFPP – European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy – Suomen kansallinen verkosto ry on psykoanalyttistä psykoterapiakoulutusta antavien yhteisöjen ja niiden kouluttamien psykoterapeuttien yhdistys. Sen tarkoituksena on edistää ja kehittää psykoanalyttistä psykoterapiaa Suomessa. Lisätietoja: <http://www.efpp-finland.org/> Jäsenedistykset: <http://www.efpp-finland.org/test/jasenyhdistykset/index.htm>